

самосъзнание и незаличимата надежда за по-добро-
честа бжднина; той, народътъ не бѣ изгубилъ още
народната съвѣсть, не бѣ забравилъ историческото
славно минало. Тая народна паметъ живѣше и бѣше
ангелъ-хранителъ на българската народностъ при
толковато пагубни за сществуванетоъ ѝ условия.*
Най-голѣмиятъ мракъ бѣ обхваналъ българския на-
родъ въ първата половина на 18-то столѣтие, когато
за неговото възкресяване могло да се каже: *Lasciate*
ogni speranza! Тогава надъ българската земя твор-
ческото слово на духовна пробуда върху царуващия
мракъ, като звученъ гласъ се раздаде отъ Хилен-
дарския манастиръ на Атонъ. Разнебитенитъ и
разглобени българи отъ този гласъ наченаха да се
сглобяватъ въ една цѣлостъ, въ единъ народъ. Ис-
крата на патриотизма е тлѣла прѣдимно посрѣдъ
българското духовенство, което се нахождаше въ
Атонъ и въ Рилската св. Обитель, източникъ на на-
родна просвѣта и нравствена подкрѣпа. Звучниятъ
гласъ бѣше гласътъ на отца Паисия, иеромонахъ
и проигуменъ, въ лицето на когото ние имаме единъ
отъ примѣритъ, които показватъ, що може да направи
единъ човѣкъ за цѣль народъ. Въ 1762 год., слѣдъ
дълговрѣмененъ трудъ отецъ Паисий написа за насъ
българитъ една света книга подъ насловъ:

„История славяно-българская о наро-
дахъ и о царѣхъ и святыхъ болгарскихъ и
о всѣхъ дѣяніяхъ болгарскихъ, собрано
и наредено Паисиемъ іеромонахомъ быв-
шаго въ святѣй гори Атонския отъ епар-
хии Самоковская въ лѣто 1762 на ползу
роду болгарскому“.

* Отецъ Паисий, „Периодическо списание“, кн. VI, г. 1871.